

Zbiór Orzeczeń

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
NIILA JÄÄSKINENA
przedstawiona w dniu 25 kwietnia 2013 r.¹

Sprawa C-9/12

Corman-Collins SA
przeciwko
La Maison du Whisky SA

[wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez tribunal de commerce de Verviers (Belgia)]

Jurysdykcja sądowa w sprawach cywilnych i handlowych — Rozporządzenie (WE) nr 44/2001 — Artykuł 2 — Artykuł 5 pkt 1 lit. a) i b) — Jurysdykcja szczególna w zakresie zobowiązań umownych — Pojęcia „sprzedaż rzeczy ruchomych” i „świadczenie usług” — Umowa na sprzedaż wyłączną rzeczy ruchomych — „Zobowiązanie [będące podstawą roszczenia]”

I – Wprowadzenie

1. Niniejszy wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez tribunal de commerce de Verviers (Belgia) ma głównie na celu wykładnię szczególnego przepisu jurysdykcyjnego przewidzianego dla zobowiązań umownych w art. 5 pkt 1 lit. a) i b) rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych², zwanego zwykle „rozporządzeniem Bruksela I”.

2. Wniosek ten został złożony w ramach powództwa wytoczonego przez Corman-Collins SA (zwaną dalej „Corman-Collins”), spółkę z siedzibą w Belgii, przeciwko La Maison du Whisky SA (zwaną dalej „La Maison du Whisky”), spółce z siedzibą we Francji, w związku z jednostronnym rozwiązaniem przez tę ostatnią umowy na sprzedaż wyłączną towarów, która, zgodnie z twierdzeniami powódki w postępowaniu głównym, obowiązywała strony.

3. Spółka francuska kwestionuje jurysdykcję sądów belgijskich do rozpoznania tego sporu, jak również samo istnienie tego rodzaju umowy pomiędzy stronami. Zarzut braku jurysdykcji opiera ona na przepisie art. 2 rozporządzenia nr 44/2001, który stanowi, iż pozwany mający miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego³ powinien co do zasady być pozywany przed sądy tego państwa. W tym zakresie sąd odsyłający zastanawia się, po pierwsze, czy przepis belgijskiego międzynarodowego prawa prywatnego przewidujący jurysdykcję sądów belgijskich w sytuacji, w której powód jest dystrybutorem mającym siedzibę w Belgii, powołującym się na rozwiązanie umowy na sprzedaż wyłączną wywołującej skutki na terytorium krajowym, nie jest niezgodny z prawem Unii.

1 — Język oryginału: francuski.

2 — Dz.U. 2001, L 12, s. 1.

3 — Zgodnie z art. 1 ust. 3 tego rozporządzenia pojęcie „państwo członkowskie” oznaczać będzie w niniejszej opinii każde państwo członkowskie Unii Europejskiej z wyjątkiem Królestwa Danii.

4. Po drugie, i to jest zasadnicza kwestia w niniejszej sprawie, sąd odsyłający wnosi w istocie do Trybunału o rozstrzygnięcie, czy umowa na sprzedaż wyłączną, na podstawie której jedna ze stron dokonuje zakupu towarów drugiej strony w danym państwie członkowskim w celu ich odsprzedaży na terytorium innego państwa członkowskiego, powinna być uznana za umowę „sprzedaży rzeczy ruchomych” czy też za umowę „sprzedaży usług” w rozumieniu art. 5 pkt 1 lit. b) rozporządzenia nr 44/2001 – wątpliwość, która była przedmiotem rozbieżnych stanowisk zarówno w doktrynie, jak i orzecznictwie różnych państw członkowskich⁴. Jeśli żadnej z tych kwalifikacji nie można by było zastosować, to ten rodzaj umów mógłby podlegać przepisowi jurysdykcyjnemu przewidzianemu w art. 5 pkt 1 lit. a), zgodnie z porządkiem stosowania tych przepisów przewidzianym w art. 5 pkt 1 lit. c).

5. Wreszcie ostatnie pytanie prejudycjalne, którego treść może być w pełni zrozumiana jedynie w świetle uzasadnienia wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, zmierza do ustalenia przez Trybunał, czy, jeśli to art. 5 pkt 1 lit. a), a nie lit. b) rozporządzenia nr 44/2001 miałyby zastosowanie do powództwa takiego jak powództwo wytoczone w postępowaniu głównym, „zobowiązanie [będące podstawą roszczenia]” w rozumieniu tego przepisu to zobowiązanie sprzedawcy-udzielającego prawa do sprzedaży wyłącznej czy kupującego-dystrybutora.

II – Ramy prawne

A – Prawo Unii

1. Rozporządzenie nr 44/2001

6. Artykuł 2 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001, należący do sekcji 1, zatytułowanej „Przepisy ogólne”, rozdziału II tego rozporządzenia, dotyczącego jurysdykcji, ustanawia zasadę, zgodnie z którą „z zastrzeżeniem przepisów niniejszego rozporządzenia, osoby mające miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego mogą być pozywane, niezależnie od ich obywatelstwa, przed sądy tego państwa członkowskiego”.

7. Zgodnie z art. 5 pkt 1 rozporządzenia nr 44/2001, należącym do sekcji 2, zatytułowanej „Jurysdykcja szczególna”, rozdziału II tego rozporządzenia:

„Osoba, która ma miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego, może być pozwana w innym państwie członkowskim:

- 1) a) jeżeli przedmiotem postępowania jest umowa lub roszczenia wynikające z umowy – przed sąd miejsca, gdzie zobowiązanie [będące podstawą roszczenia] zostało wykonane albo miało być wykonane;
- b) do celów niniejszego przepisu – i o ile nie uzgodniono inaczej – miejscem wykonania danego zobowiązania jest:
  - w przypadku sprzedaży rzeczy ruchomych – miejsce w państwie członkowskim, w którym rzeczy te zgodnie z umową zostały albo miały zostać dostarczone,
  - w przypadku świadczenia usług – miejsce w państwie członkowskim, w którym usługi zgodnie z umową były świadczone albo miały być świadczone;

4 – Zobacz w szczególności analizy prawno-porównawcze: P. Berlioz, „La notion de fourniture de services au sens de l'article 5-1 b) du règlement »Bruxelles I«”, *J.D.I.* 2008, nr 3, doctrine 6, s. 675; P. Hollander, *Le droit de la distribution*, Liège, Anthémis 2009, s. 271 i nast.; U. Magnus, P. Mankowski (éd.), *Brussels I Regulation*, Munich, Sellier European Law Publishers 2012, s. 153 i nast.

c) jeżeli lit. b) nie ma zastosowania, stosuje się lit. a);”

2. Rozporządzenie Rzym I

8. Zgodnie z motywem 7 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 593/2008 z dnia 17 czerwca 2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (Rzym I)⁵, „[p]rzemiotowy zakres zastosowania oraz przepisy niniejszego rozporządzenia powinny być spójne z rozporządzeniem [nr 44/2001]”.

9. Artykuł 4 ust. 1 wspomnianego rozporządzenia stanowi:

„W zakresie, w jakim nie dokonano wyboru prawa właściwego dla umowy zgodnie z art. 3 i bez uszczerbku dla art. 5–8, prawo właściwe dla umowy ustala się następująco:

- a) umowa sprzedaży towarów podlega prawu państwa, w którym sprzedawca ma miejsce zwykłego pobytu;
- b) umowa o świadczenie usług podlega prawu państwa, w którym usługodawca ma miejsce zwykłego pobytu;

[...]

- f) umowa dystrybucji podlega prawu państwa, w którym dystrybutor ma miejsce zwykłego pobytu;
- [...]”.

B – Prawo krajowe

10. Loi du 27 juillet 1961 relative à la résiliation unilatérale des concessions de vente exclusive à durée indéterminée (ustawa z dnia 27 lipca 1961 r. dotycząca jednostronnego rozwiązywania umów na sprzedaż wyłączną na czas nieokreślony)⁶ (zwana dalej „ustawą belgijską z dnia 27 lipca 1961 r.”) definiuje „umowę na sprzedaż wyłączną” w art. 1 ust. 2 jako „każdą umowę, na podstawie której udzielający prawa do sprzedaży wyłącznej udziela jednemu lub kilku dystrybutorom prawa do sprzedaży, w ich imieniu i na ich własny rachunek, towarów, które on produkuje lub rozprowadza”.

11. Zgodnie z treścią art. 4 tej ustawy:

„W związku z rozwiązaniem umowy na sprzedaż wyłączną wywołującej skutki na części lub całości terytorium Belgii poszkodowany wyłączny dystrybutor może w każdym przypadku pozwać w Belgii udzielającego prawa do sprzedaży wyłącznej przed sąd właściwy dla swojego miejsca zamieszkania bądź przed sąd właściwy dla siedziby udzielającego prawa do sprzedaży wyłącznej.

W razie gdy spór zostaje wniesiony do sądu belgijskiego, sąd ten zastosuje wyłącznie ustawę belgijską”.

5 — Dz.U. L 177, s. 6.

6 — *Moniteur Belge* z dnia 5 października 1961 r., s. 7518. Ustawa w brzmieniu zmienionym przez ustawę z dnia 13 kwietnia 1971 r. w sprawie jednostronnego rozwiązania umów na sprzedaż wyłączną (*Moniteur belge* z dnia 21 kwietnia 1971 r., s. 4996).

III – Postępowanie główne, pytania prejudycjalne i postępowanie przed Trybunałem

12. Corman-Collins, spółka z siedzibą w Belgii, oraz La Maison du Whisky, spółka z siedzibą we Francji, pozostawały ze sobą w ciągu dziesięciu lat w relacjach handlowych, w ramach których pierwsza z tych spółek zaopatrywała się u drugiej w whisky różnych marek, którą odbierała w składach spółki francuskiej, aby dokonać jej odsprzedaży na terytorium belgijskim.

13. W ciągu tego całego okresu Corman-Collins używała oznaczenia „Maison du Whisky Belgique” oraz strony internetowej „www.whisky.be”, czemu La Maison du Whisky się nie sprzeciwiała. Ponadto dane spółki Corman-Collins były wspomniane w czasopiśmie *Whisky Magazine* wydawanym przez oddział spółki La Maison du Whisky.

14. W grudniu 2010 r. ta ostatnia zakazała spółce Corman-Collins używania wspomnianego oznaczenia oraz zamknęła wspomnianą stronę. W lutym 2011 r. poinformowała ona spółkę Corman-Collins, iż począwszy odpowiednio od dnia 1 kwietnia i 1 września 2011 r. powierza wyłączną dystrybucję dwóch marek swoich towarów innej spółce belgijskiej, za pośrednictwem której Corman-Collins miała od tej pory składać swoje zamówienia.

15. W dniu 9 marca 2011 r. Corman-Collins pozwała La Maison du Whisky przed tribunal de commerce de Verviers (sąd gospodarczy w Verviers) i w ramach roszczenia głównego wniosła, na podstawie ustawy belgijskiej z dnia 27 lipca 1961 r., o zapłatę odszkodowania z tytułu rozwiązania umowy bez wypowiedzenia oraz odszkodowania uzupełniającego.

16. La Maison du Whisky zakwestionowała jurysdykcję międzynarodową sądu, do którego zostało wniesione powództwo, twierdząc, iż to sądy francuskie mają jurysdykcję międzynarodową na podstawie art. 2 rozporządzenia nr 44/2001. Z kolei Corman-Collins odpowiedziała na ten zarzut, powołując się na art. 4 wspomnianej ustawy belgijskiej.

17. Ponadto strony pozostają w sporze co do sposobu zakwalifikowania łączących ich relacji handlowych z tego względu, iż nigdy nie zawarły one pisemnej umowy ramowej, która określałaby zasady tych relacji. Corman-Collins twierdziła, iż chodzi o umowę na sprzedaż wyłączną w rozumieniu wspomnianej ustawy belgijskiej, podczas gdy La Maison du Whisky podniosła, iż chodzi o zwykłe umowy sprzedaży, zawierane na podstawie cotygodniowych zamówień, w zależności od życzeń zgłaszanych przez Corman-Collins.

18. W postanowieniu odsyłającym tribunal de commerce de Verviers wskazuje w sposób wyraźny, iż Corman-Collins i La Maison du Whisky „były związane umową ustną” i że „w świetle [...] ustawy belgijskiej z dnia 27 lipca 1961 r. stosunek prawny między stronami może być uznany za umowę na sprzedaż wyłączną w zakresie, w jakim powódka była upoważniona do odsprzedaży na terytorium Belgii towarów zakupionych u pozwanej”.

19. Z kolei sąd ten wyraża wątpliwości co do możliwości oparcia swojej jurysdykcji na zasadzie przewidzianej w art. 4 ustawy belgijskiej z dnia 27 lipca 1961 r. ze względu na pierwszeństwo prawa Unii oraz na przepisy rozporządzenia nr 44/2001, które ma, zdaniem tego sądu, zastosowanie zarówno *ratione loci*, jak i *ratione materiae*. Sąd ten podnosi, iż na podstawie art. 2 wspomnianego rozporządzenia właściwe są sądy francuskie, ale mógłby również zostać zastosowany art. 5 pkt 1 tego rozporządzenia. W tym zakresie sąd ten zmierza, w oparciu o orzecznictwo Trybunału⁷, do ustalenia, czy umowa na sprzedaż wyłączną powinna być zakwalifikowana jako umowa sprzedaży towarów lub umowa świadczenia usług w rozumieniu art. 5 pkt 1 lit. b) rozporządzenia nr 44/2001. Sąd dodaje, iż

7 — Sąd odsyłający przywołuje wyroki: z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie C-533/07 *Falco Privatstiftung i Rabitsch*, Zb.Orz. s. I-3327; z dnia 11 marca 2010 r. w sprawie C-19/09 *Wood Floor Solutions Andreas Domberger*, Zb.Orz. s. I-2121.

wyłącznie w przypadku niezastosowania żadnej z tych kwalifikacji w stosunku do tego rodzaju umowy należałoby ustalić, jakie jest sporne zobowiązanie, które stanowi podstawę roszczenia w sporze przed nim zawisłym, a problematyka ta dotyczy w sposób dorozumiany przepisów art. 5 pkt 1 lit. a) tego rozporządzenia.

20. W tych okolicznościach tribunal de commerce de Verviers postanowieniem z dnia 6 stycznia 2012 r. zawiesił postępowanie i zwrócił się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

- „1) Czy art. 2 rozporządzenia nr 44/2001, ewentualnie w związku z [art. 5 pkt 1 lit. a) bądź b)], należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się on [stoi on na przeszkodzie] przepisowi jurysdykcyjnemu – takiemu, jaki jest zawarty w art. 4 ustawy belgijskiej z dnia 27 lipca 1961 r. – który przewiduje jurysdykcję sądów belgijskich, gdy wyłączny dystrybutor ma siedzibę na terytorium Belgii i gdy uprawnienie do sprzedaży wyłącznej wywiera całość lub część skutków na tymże terytorium, niezależnie od miejsca siedziby udzielającego prawa do sprzedaży wyłącznej, gdy ten jest pozwanym?
- 2) Czy art. 5 pkt 1 lit. a) rozporządzenia nr 44/2001 należy interpretować w ten sposób, że stosuje się on do umowy na sprzedaż wyłączną rzeczy ruchomych, na mocy której strona kupuje towary u drugiej strony w celu ich odsprzedaży na terytorium innego państwa członkowskiego?
- 3) W razie odpowiedzi przeczącej na to pytanie, czy art. 5 pkt 1 lit. b) rozporządzenia nr 44/2001 należy interpretować w ten sposób, że dotyczy on umowy na sprzedaż wyłączną – takiej, jak ta, która jest przedmiotem sporu między stronami?
- 4) W razie odpowiedzi przeczącej na dwa poprzednie pytania, czy sporne zobowiązanie w przypadku rozwiązania umowy na sprzedaż wyłączną to zobowiązanie sprzedawcy-udzielającego prawa do sprzedaży wyłącznej czy kupującego-dystrybutora?”

21. Uwagi na piśmie zostały przedstawione przez Corman-Collins i La Maison du Whisky, Królestwo Belgii i Konfederację Szwajcarską jak również przez Komisję Europejską.

22. Na rozprawie w dniu 31 stycznia 2013 r. były reprezentowane Corman-Collins, La Maison du Whisky, rząd belgijski i Komisja.

IV – Analiza

A – Wyłączenie stosowania przepisu jurysdykcyjnego przewidzianego w art. 4 ustawy belgijskiej z dnia 27 lipca 1961 r. przez rozporządzenie nr 44/2001 (pytanie pierwsze)

23. W pierwszym pytaniu sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, czy krajowy przepis jurysdykcyjny, taki jak przepis art. 4 ustawy belgijskiej z dnia 27 lipca 1961 r., może być zastosowany w stosunku do pozwanego, mającego siedzibę w innym państwie członkowskim, niezależnie od przepisów rozporządzenia nr 44/2001.

24. Chodzi tu o ustalenie, czy w oparciu o wspomniany przepis krajowy sądy belgijskie mogły mieć jurysdykcję międzynarodową, jeśli dystrybutor mający swą siedzibę na terytorium belgijskim pozywa udzielającego prawa do sprzedaży wyłącznej w związku z rozwiązaniem tej umowy w przypadku, gdy sporna umowa wywołuje skutki na części lub na całości tegoż terytorium, niezależnie od tego, gdzie znajduje się miejsce zamieszkania lub siedziba pozwanego.

25. W niniejszej sprawie Corman-Collins twierdzi, iż może pozwać La Maison du Whisky przed sąd belgijski na podstawie tego przepisu, mimo iż siedziba tej spółki znajduje się na terytorium francuskim.

26. Z wyjątkiem Corman-Collins, pozostałe strony, które przedstawiły uwagi, zgodnie proponują Trybunałowi, aby odpowiedział, iż zastosowanie takiego przepisu jurysdykcyjnego zawartego w ustawie państwa siedziby sądu jest wykluczone w okolicznościach tego rodzaju, ponieważ należą one do zakresu stosowania *ratione loci* rozporządzenia nr 44/2001.

27. Zgadzam się z tym stanowiskiem. Rozporządzenie nr 44/2001 ma bowiem w szczególności na celu⁸ określenie w sposób jednolity jurysdykcji we wszystkich sporach z elementem zagranicznym, których przedmiot mieści się w jego zakresie⁹. Z motywu 8 wspomnianego rozporządzenia wyraźnie wynika, iż jeżeli pozwany ma miejsce zamieszkania w jednym z państw członkowskich związanych tym rozporządzeniem, to powinny być co do zasady stosowane ustanowione przez to rozporządzenie wspólne przepisy o jurysdykcji i powinny one mieć pierwszeństwo nad przepisami jurysdykcyjnymi obowiązującymi w poszczególnych państwach członkowskich.

28. W świetle ujednoczonych przepisów, jeżeli osoba, która ma być pozwana, ma miejsce zamieszkania w państwie członkowskim, tak jak jest to w postępowaniu głównym, to powód jest co do zasady zobowiązany do wystąpienia do sądu tego państwa, zgodnie z zasadą jurysdykcji ogólnej ustanowionej w art. 2 rozporządzenia nr 44/2001.

29. Z art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001 wynika, iż jedyne dopuszczalne odstępstwa od tej zasady to odstępstwa przewidziane w przepisach sekcji 2–7 rozdziału II rozporządzenia dotyczącego jurysdykcji. W szczególności jeśli chodzi o stosunek umowny, taki jak w postępowaniu głównym, to ma do niego zastosowanie szczególnie przepis jurysdykcyjny przewidziany w art. 5 pkt 1 rozporządzenia jako alternatywa dla przepisu przewidzianego w art. 2¹⁰, a nie przepisy jurysdykcyjne wynikające z prawa państw członkowskich.

30. Artykuł 3 ust. 2 potwierdza pogląd, iż zamierzeniem prawodawcy unijnego było wyłączenie stosowania krajowych przepisów jurysdykcyjnych w sytuacjach objętych zakresem stosowania rozporządzenia nr 44/2001¹¹, ponieważ przepis ten wyraźnie wskazuje, iż takie przepisy nie mają zastosowania, jeżeli pozwany ma miejsce zamieszkania w państwie członkowskim.

31. W rezultacie należy, moim zdaniem, odpowiedzieć na to pytanie w ten sposób, iż jeżeli pozwany ma miejsce zamieszkania na terytorium innego państwa członkowskiego aniżeli państwo, w którym ma siedzibę sąd, przed którym zostało wytoczone powództwo, to przepisy rozporządzenia nr 44/2001 wyłączają stosowanie krajowych przepisów jurysdykcyjnych, takich jak przewidziany w art. 4 ustawy belgijskiej z dnia 27 lipca 1961 r.

8 — Zgodnie z motywem 2 rozporządzenia nr 44/2001, rozporządzenie to zawiera postanowienia, które pozwalają z jednej strony na ujednoczenie przepisów o jurysdykcji w sprawach cywilnych i handlowych oraz z drugiej strony na uproszczenie formalności ze względu na szybkie i nieskomplikowane uznawanie i wykonywanie orzeczeń z państw członkowskich związanych niniejszym rozporządzeniem.

9 — Zakres zastosowania rozporządzenia nr 44/2001 jest określony w jego art. 1.

10 — Wspomniany art. 5 umożliwia, w okolicznościach określonych przez ten przepis, wybór przez powoda sądów innych aniżeli sądy państwa członkowskiego, w którym pozwany ma siedzibę.

11 — Oczywiście jest inaczej, jeżeli okoliczności, które legły u podstaw sporu, mają charakter całkowicie wewnątrz krajowy.

B – Kwalifikacja umowy na sprzedaż wyłączną na podstawie art. 5 pkt 1 rozporządzenia nr 44/2001 (pytania drugie i trzecie)

1. Uwagi wstępne

32. Moim zdaniem, pytania drugie i trzecie nie zostały sformułowane w jasny sposób, ponieważ, jak się wydaje, sąd odsyłający pomylił różne podstawy jurysdykcji zawarte w art. 5 pkt 1 rozporządzenia nr 44/2001 i nie uwzględnił prawidłowo sposobu, w jaki zostały one pomiędzy sobą zorganizowane¹².

33. Za pomocą tych pytań sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, czy to art. 5 pkt 1 lit. a), czy też art. 5 pkt 1 lit. b) ma zastosowanie do ustalenia, który sąd jest właściwy do rozpoznania powództwa dotyczącego umowy na sprzedaż wyłączną.

34. Aby właściwie odpowiedzieć na te pytania, mając na uwadze ich wzajemną relację, uważam, iż należy je przeanalizować łącznie, a w szczególności, z uwzględnieniem hierarchii ustalonej w art. 5 pkt 1 lit. c), należy odwrócić ich kolejność w ten sposób, iż najpierw zostanie zbadane pytanie trzecie dotyczące lit. b) tego przepisu, a następnie pytanie drugie dotyczące lit. a) tego samego przepisu¹³.

35. Na wstępie przypominam, iż orzecznictwo Trybunału dotyczące Konwencji z dnia 27 września 1968 r. o jurysdykcji i uznawaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych¹⁴ (zwanej dalej „konwencją brukselską”) jest właściwe dla celów wykładni rozporządzenia nr 44/2001, jeśli przepisy tych aktów mogą być uznane za równoważne, przy uwzględnieniu iż wspomniane rozporządzenie zastąpiło tę konwencję w stosunkach pomiędzy państwami członkowskimi¹⁵.

36. Trybunał już stwierdził, po pierwsze, iż pojęcia użyte w art. 5 pkt 1 lit. a) rozporządzenia nr 44/2001 są dokładnie takie same jak pojęcia użyte w art. 5 pkt 1 zdanie pierwsze konwencji brukselskiej, oraz, po drugie, że spójność wykładni tych dwóch aktów była nie tylko zamierzona w sposób wyraźny przez prawodawcę wspólnotowego¹⁶, ale jest ona również zgodna z zasadą pewności prawa, z czego wynika, iż przepisom tym należy nadać identyczny zakres¹⁷.

37. Z kolei, jeśli chodzi o art. 5 pkt 1 lit. b) rozporządzenia nr 44/2001, wskazówki wynikające z wyroków, w których była dokonana wykładnia konwencji brukselskiej, są mniej bezpośrednie, ponieważ przepisy jurysdykcyjne przewidziane we wspomnianym art. 5 pkt 1 lit. b) są nowe. W istocie Trybunał podkreślił szczególny charakter tego przepisu, w świetle zarówno prac przygotowawczych nad wspomnianym rozporządzeniem, jak i struktury art. 5 pkt 1¹⁸, i wywnioskował z tego, iż „prawodawca wspólnotowy miał zamiar w ramach rozporządzenia nr 44/2001 utrzymać w odniesieniu do *wszystkich innych rodzajów umów niż umowy sprzedaży rzeczy ruchomych i umowy o świadczenie usług* zasady wynikające z orzecznictwa Trybunału dotyczącego konwencji brukselskiej”¹⁹.

12 — Tak samo jest w przypadku pytania czwartego, które omówię w dalszej części.

13 — W istocie ten ostatni element jest stosowany posiłkowo w stosunku do wcześniejszego, jak wynika ze wspomnianej lit. c), zgodnie z którą „*jeśli lit. b) nie ma zastosowania, wówczas stosuje się lit. a)*” (podkreślenie moje).

14 — Dz.U. 1972, L 299, s. 32, w brzmieniu zmienionym przez konwencje o przystąpieniu nowych państw członkowskich do tej konwencji.

15 — Zobacz w szczególności wyroki: z dnia 25 października 2012 r. w sprawie C-133/11 Folien Fischer i Fofitec, pkt 31; z dnia 7 lutego 2013 r. w sprawie C-543/10 Refcomp, pkt 18; a także z dnia 14 marca 2013 r. w sprawie C-419/11 Česká spořitelna, pkt 27.

16 — Zobacz motyw 19 rozporządzenia nr 44/2001.

17 — Zobacz ww. wyrok w sprawie Falco Privatstiftung i Rabitsch, pkt 48–57 i przytoczone tam orzecznictwo; a także ww. wyrok w sprawie Česká spořitelna, pkt 43, 44.

18 — Zobacz ww. wyrok w sprawie Falco Privatstiftung i Rabitsch, pkt 54 odsyłający w tym zakresie do pkt 94 i 95 opinii rzecznika generalnego V. Trstenjaka w tej sprawie.

19 — Ibidem, pkt 55. Podkreślenie moje.

38. Dodam, iż wydaje mi się, iż zamiarem prawodawcy było, aby art. 5 pkt 1 lit. b) był przedmiotem szerokiej wykładni w porównaniu z art. 5 pkt 1 lit. a) ze względu na cel uproszczenia rozporządzenia nr 44/2001 w porównaniu z przepisami konwencji brukselskiej. Zarówno z prac przygotowawczych nad tym rozporządzeniem²⁰, jak i z raportu prof. Pocara dotyczącego konwencji zwanej „Lugano bis”²¹, której przepisy zostały przyjęte w tym samym celu, wynika, że szczególne przepisy art. 5 pkt 1 lit. b) zostały przewidziane w celu uniknięcia trudności ze stosowaniem przepisu art. 5 pkt 1 lit. a), które wynikają z orzecznictwa w sprawach *Industrie Tessili Italiana Como* i *De Bloos*²². Jednakże Trybunał wydaje się skłaniać ku stosunkowo wąskiej wykładni art. 5 pkt 1 lit. b) we wspomnianym wyroku w sprawie *Falco Privatstiftung i Rabitsch*²³.

39. Ważne jest, aby pamiętać o innej regule wykładni rozporządzenia nr 44/2001, a mianowicie regule, zgodnie z którą pojęcia w nim zastosowane, a zwłaszcza pojęcia odnoszące się do przepisów jurysdykcyjnych, które rozporządzenie to przewiduje, powinny być interpretowane w sposób autonomiczny, głównie poprzez odwołanie się do systematyki i celów wspomnianego rozporządzenia, tak aby zapewnić jego jednolite stosowanie we wszystkich państwach członkowskich²⁴. Skutkuje to tym, iż, z jednej strony, nie można stosować prawa państw członkowskich, a w szczególności prawa sądu rozpoznającego sprawę²⁵, ani, z drugiej strony, dokonywać nieuzasadnionych porównań pomiędzy tymi pojęciami a pojęciami zastosowanymi w innych przepisach prawa Unii²⁶.

40. Ta wytyczna jest tym bardziej istotna w ramach niniejszej sprawy, że pojęcie „umowa na sprzedaż wyłączną”, zastosowane przez sąd odsyłający w pytaniach prejudycjalnych²⁷, nie jest pojęciem, które byłoby zdefiniowane w prawie Unii²⁸ i może odnosić się ono do różnych bytów na gruncie prawodawstw państw członkowskich, przy założeniu, iż ta forma umowy w nich występuje²⁹. Ponadto zwracam uwagę, iż we wspomnianym wyroku w sprawie *De Bloos*, który już dotyczył ustalenia jurysdykcji w sprawie o odszkodowanie z tytułu rozwiązania bez wypowiedzenia umowy na sprzedaż wyłączną dotyczącej strony belgijskiej i strony francuskiej, pojęcie to nie zostało zdefiniowane ani przez Trybunał, ani przez rzecznika generalnego, ani w świetle mających zastosowanie prawodawstw krajowych, ani też w sposób ogólny i abstrakcyjny.

20 — Zobacz w szczególności projekt rozporządzenia [COM (1999) 348 wersja ostateczna, s. 14].

21 — Protokół profesora Pocara o sprostowaniu do Konwencji o jurysdykcji i uznawaniu oraz wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych, podpisanej w Lugano w dniu 30 października 2007 r. (Dz.U. 2009, C 319, s. 1, pkt 49–51). Konwencja ta wiąże Wspólnotę, Królestwo Danii, Republikę Islandii, Królestwo Norwegii i Konfederację Szwajcarską.

22 — Wyroki z dnia 6 października 1976 r.: w sprawie 12/76 *Industrie Tessili Italiana Como*, Rec. s. 1473; w sprawie 14/76 *De Bloos*, Rec. s. 1497.

23 — W pkt 43 Trybunał stwierdził, iż „zwiększenie zakresu stosowania art. 5 pkt 1 lit. b) tiret drugie rozporządzenia nr 44/2001 oznaczałoby zatem obejście zamiaru prawodawcy wspólnotowego w tym względzie i miałoby wpływ na skuteczność tego art. 5 pkt 1 lit. c) i a)”.

24 — Zobacz w szczególności ww. wyrok w sprawie *Česká spořitelna*, pkt 25 i przytoczone tam orzecznictwo.

25 — Ibidem, pkt 45 i przytoczone tam orzecznictwo.

26 — W szczególności z orzecznictwa wynika, iż pojęcie „świadczenie usług” w rozumieniu art. 56 TFUE nie jest tożsame z pojęciem „świadczenie usług” w rozumieniu art. 5 pkt 1 lit. b) rozporządzenia nr 44/2001. Na temat odrzucenia rozważanej analogii zob. ww. wyrok w sprawie *Falco Privatstiftung i Rabitsch*, pkt 15, 33 i nast.; a także opinia rzecznika generalnego V. Trstenjak w tej sprawie, pkt 59 i nast.

27 — Przypominam, iż ten sąd uważa, iż stosunek umowny, na którym Corman-Collins opiera swoje powództwo, stanowi ten rodzaj umowy. Sąd wyjaśnia w swoim drugim pytaniu, iż przedstawione przezeń pytanie dotyczy umowy na sprzedaż wyłączną, „na mocy której jedna strona kupuje towary u drugiej strony w celu ich odsprzedaży na terytorium innego państwa członkowskiego”.

28 — W przeciwieństwie do definicji istniejącej w szczególności dla innego rodzaju umów dystrybucji, jakimi są umowy agencyjne, które zostały zdefiniowane [dyrektywa 86/653/EWG Rady z dnia 18 grudnia 1986 r. w sprawie koordynacji ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do przedstawicieli handlowych działających na własny rachunek (Dz.U. L 382, s. 17)].

29 — O ile w niektórych prawach krajowych, jak np. w prawie belgijskim (art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 27 lipca 1961 r.), została przyjęta w przepisach ustawodawczych bądź wykonawczych definicja umowy na sprzedaż wyłączną i określono szczególny charakter tej umowy, to w innych państwach członkowskich ten typ umowy wynika zasadniczo z praktyki, co nie ułatwia ukształtowania jednolitej koncepcji.

41. Z uwagi na różnorodność umów na sprzedaż wyłączną łatwiej jest sformułować definicję negatywną³⁰ aniżeli pozytywną. Jednakże można wyodrębnić pewne elementy, które są zwykle związane z tym rodzajem umów³¹, a mianowicie takie, iż: celem umowy na sprzedaż wyłączną jest odsprzedaż danych towarów na terytorium, którego dotyczy umowa; dystrybutor zostaje wybrany przez udzielającego prawa do sprzedaży wyłącznej, dystrybutor jest co najmniej upoważniony do odsprzedaży produktów udzielającego prawa do sprzedaży wyłącznej bądź korzysta z zarezerwowanego prawa, stosunek umowny jest trwały; może obowiązywać wyłączność na dostawę lub zaopatrzenie dystrybutora; na dystrybutorze może ciążyć obowiązek zakupu lub odsprzedaży, strony mogą postanowić o wspólnym rozwijaniu technik promocyjnych³².

42. Dodam, iż mimo że La Maison du Whisky kwestionuje kwalifikację spornego stosunku prawnego w świetle prawa belgijskiego przez sąd odsyłający jako umowy na sprzedaż wyłączną i może ona być przedmiotem dyskusji w świetle okoliczności wynikających z akt sprawy, to Trybunał, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, nie może sam oceniać ani dokonywać kwalifikacji faktów, czy też przepisów prawa krajowego z tym związanych³³.

43. Właśnie w świetle powyższych wywodów należy teraz udzielić odpowiedzi na drugie i trzecie pytanie prejudycjalne zadane przez sąd odsyłający.

44. Wykładnia art. 5 pkt 1 rozporządzenia nr 44/2001 w celu udzielenia odpowiedzi na te pytania wymaga, moim zdaniem, zbadania, z poszanowaniem porządku ustalonego zgodnie z treścią tego przepisu, czy transgraniczna umowa na sprzedaż wyłączną mieści się w kategorii sprzedaży rzeczy ruchomych w rozumieniu art. 5 pkt 1 lit. b) tiret pierwsze czy też świadczenia usług w rozumieniu art. 5 pkt 1 lit. b) tiret drugie, czy też wreszcie mieści się ona w ramach innych rodzajów umów, które są uregulowane w art. 5 pkt 1 lit. a). Od razu wskazuję, iż jestem zdania, że właściwa jest druga opcja spośród tych trzech, z przyczyn, które zostaną przedstawione w dalszej części.

2. Odrzucenie kwalifikacji umowy jako umowy sprzedaży rzeczy ruchomych w rozumieniu art. 5 pkt 1 lit. b) tiret pierwsze rozporządzenia nr 44/2001

45. La Maison du Whisky stoi na stanowisku, iż do stosunku umownego w niniejszej sprawie ma zastosowanie art. 5 pkt 1 lit. b) tiret pierwsze rozporządzenia nr 44/2001. Zwróciwszy uwagę, iż w celu rozróżnienia pomiędzy umowami sprzedaży rzeczy ruchomych i umowami o świadczenie usług należy oprzeć się na zobowiązaniu charakterystycznym dla tych umów³⁴, La Maison du Whisky podnosi, iż charakterystycznym zobowiązaniem dla umowy na sprzedaż wyłączną jest zobowiązanie udzielającego prawa do sprzedaży wyłącznej do dostarczenia dystrybutorowi towarów, które stanowią przedmiot sprzedaży wyłącznej i zobowiązanie to jest związane z prawem dystrybutora do sprzedaży tych towarów na określonym terytorium. La Maison du Whisky wnioskuje z tego, iż umowa na sprzedaż wyłączną może odnosić się jedynie do sprzedaży towarów, co powinno prowadzić, jej

30 — Umowy te różnią się wyraźnie, z jednej strony, od umów agencyjnych tym, iż dystrybutor nie jest uprawniony do reprezentowania udzielającego prawa do sprzedaży wyłącznej, a z drugiej strony od umów franchisingu tym, iż umowa na sprzedaż wyłączną nie jest oparta na przekazaniu przez udzielającego prawa do sprzedaży wyłącznej dystrybutorowi know-how dotyczącego technologii lub zarządzania.

31 — Należy uściślić, iż część z tych elementów jest uważana w prawie niektórych państw członkowskich oraz przez niektórych autorów za niezbędne elementy kwalifikacji umowy jako umowy na sprzedaż wyłączną, podczas gdy inne elementy zależą od woli stron, aczkolwiek te poglądy są zbyt zróżnicowane, aby można było z nich wyprowadzić rzeczywiste punkty stałe.

32 — Upoważnienie do odsprzedaży jak również jej ewentualny zastrzeżony charakter wymagają wyboru dokonanego przez udzielającego prawa do sprzedaży wyłącznej, który jest oparty bądź to na prawach własności intelektualnej, bądź na polityce selektywnej dystrybucji.

33 — W ramach postępowania w trybie prejudycjalnym wszelka ocena okoliczności faktycznych należy do kompetencji sądu odsyłającego. Jednakże w celu udzielenia sądowi odsyłającemu użytecznej odpowiedzi Trybunał może w duchu współpracy z sądami krajowymi dostarczyć temu sądowi wszelkich wskazówek, które uzna za niezbędne. Zobacz w szczególności wyroki: z dnia 3 lutego 1977 r. w sprawie 52/76 Benedetti, Rec. s. 163, pkt 10; z dnia 5 marca 2009 r. w sprawie C-545/07 Apis-Hristovic, Zb.Orz. s. I-1627, pkt 32.

34 — Wyrok z dnia 25 lutego 2010 r. w sprawie C-381/08 Car Trim, Zb.Orz. s. I-1255, pkt 31 i nast.

zdaniem, do ostatecznego odrzucenia kwalifikacji tej umowy jako umowy o świadczenie usług. Taki pogląd jest zgodny ze stanowiskiem Corte suprema di cassazione (Włochy)³⁵ opartym zasadniczo na konwencji Narodów Zjednoczonych podpisanej w Wiedniu w dniu 11 kwietnia 1980 r.³⁶, które to stanowisko jest odmienne od podejścia przyjętego przez sądy innych państw³⁷.

46. Wiedząc, iż w celu dokonania kwalifikacji umowy dla celów stosowania art. 5 pkt 1 lit. b) rozporządzenia nr 44/2001 Trybunał rzeczywiście przyjął kryterium oparte na zobowiązaniu charakterystycznym dla tej umowy³⁸, dla objęcia tej umowy przepisami art. 5 pkt b) tiret pierwsze konieczne jest, aby czynność polegająca na sprzedaży stanowiła samą istotę umowy na sprzedaż wyłączną.

47. Jednakże sytuacja taka nie ma moim zdaniem miejsca w świetle wcześniej przedstawionych rozważań dotyczących elementów, które są zwykle konstytutywne dla umowy na sprzedaż wyłączną, z jednej strony, oraz ze względu na okoliczność, iż stanowiłoby to pominięcie specyfiki polegającej na występowaniu zwykle w ramach tego rodzaju stosunków handlowych umowy ramowej na sprzedaż wyłączną, która różni się od następujących po sobie umów sprzedaży, z drugiej strony³⁹.

48. Należy podkreślić, iż dowód zawarcia takiej umowy ramowej nie może być oparty jedynie na istnieniu stałej relacji wyrażającej się przez następujące po sobie czynności sprzedaży bez pisemnych lub ustnych umów. Ponadto możliwe jest, iż umowa ramowa zawarta pomiędzy producentem a hurtownikiem bądź hurtownikiem a sprzedawcą detalicznym nie zostanie zakwalifikowana jako umowa na sprzedaż wyłączną⁴⁰.

49. Uważam zatem, iż o ile strony rzeczywiście zawarły umowę na sprzedaż wyłączną, sąd rozpoznający spór dotyczący takiego stosunku umownego nie może oprzeć swojej jurysdykcji na łączniku miejsca dostarczenia sprzedanych rzeczy ruchomych, zgodnie z art. 5 pkt 1 lit. b) tiret pierwsze rozporządzenia nr 44/2001.

3. Przyjęcie kwalifikacji umowy jako umowy o świadczenie usług w rozumieniu art. 5 pkt 1 lit. b) tiret drugie rozporządzenia 44/2001

50. Komisja opowiada się za zastosowaniem do przedmiotowego stosunku umownego art. 5 pkt 1 lit. b) tiret drugie rozporządzenia nr 44/2001. Popieram to stanowisko pod warunkiem, iż w niniejszej sprawie chodzi o umowę na sprzedaż wyłączną, a nie o zwykle umowy sprzedaży o stałym charakterze. Omówię jeszcze w dalszej części tę zasadniczą różnicę.

35 — Zobacz w szczególności wyrok Corte suprema di cassazione z dnia 14 grudnia 1999 r., nr 895, glosa krytyczna. F. Ferrari, w: *Giustizia civile*, 2000, I, s. 2333 i nast.

36 — Konwencja o umowach międzynarodowej sprzedaży towarów.

37 — Sądy: francuski, węgierski, holenderski, szwajcarski i amerykański, które rozpoznawały tę kwestię, wyłączyły z zakresu stosowania tej konwencji umowy dystrybucji w ogólności, a w szczególności umowy na sprzedaż wyłączną (zob. F. Ferrari, op.cit., s. 2338; D. Witz, *Recueil Dalloz* 2008, s. 2620 i nast.).

38 — Wyżej wymieniony wyrok w sprawie Falco Privatstiftung i Rabitsch, pkt 54.

39 — Zobacz w tym zakresie pkt 1517 opinii rzecznika generalnego G. Reischla przedstawionej w ww sprawie De Bloos. To rozróżnienie, szeroko przyjęte w prawie państw członkowskich, wynika z różnic, jakie istnieją, jeśli chodzi o sposoby zawarcia (zamówienia następujące po zawarciu umowy ramowej są zwykle przekazywane raczej w drodze formularzy zamówienia, listów lub e-maili aniżeli w drodze aneksów do pierwotnej umowy), celów (cel dystrybucji towarów na określonym terytorium, aby zdobyć dany rynek, nie występuje w przypadku pojedynczej umowy sprzedaży) oraz mających zastosowanie systemów prawnych (w szczególności jeśli chodzi o ograniczone skutki klauzuli jurysdykcyjnej zawartej w jednej z tych umów).

40 — Na przykład, jeżeli spółka zobowiązuje się na podstawie umowy ramowej do zakupu kilku tysięcy komputerów nieopatrzonych znakiem towarowym każdego roku, ale na podstawie comiesięcznych umów sprzedaży mających charakter indywidualny, w tym sensie, iż są one zawierane w odniesieniu do każdej z tych dostaw, to taka umowa nie stanowi umowy na sprzedaż wyłączną, ale zwykły stosunek sprzedaży o charakterze trwałym.

51. We wspomnianym wyroku w sprawie Falco Privatstiftung i Rabitsch Trybunał podkreślił konieczność autonomicznej wykładni pojęcia „świadczenie usług” w rozumieniu tego przepisu i orzekł, iż „pojęcie usług oznacza co najmniej, że strona, która je świadczy [z jednej strony], wykonuje odpłatnie [z drugiej strony] określoną czynność”⁴¹.

52. Zgodnie z moją wiedzą niniejsza sprawa stanowi pierwszą okazję dla Trybunału, aby zastosował sformułowane przez siebie kryteria i w razie potrzeby uściślił ich zakres⁴².

53. Jestem zdania, iż w trosce o zapewnienie jednolitego orzecznictwa należy przestrzegać elementów definicji sformułowanej przez Trybunał we wspomnianym wyroku, jednak nie powinno się przyjmować zbyt wąskiego podejścia do tej koncepcji⁴³, w szczególności mając na uwadze cele, jakie legły u podstaw przyjęcia tego przepisu. Ze względu na fakt, iż twórcy rozporządzenia nr 44/2001 zmierzali w istocie do uproszczenia przepisów jurysdykcyjnych w zakresie stosunków umownych⁴⁴, ważne jest, aby nie utracić ich effet utile w kontekście przepisów szczególnych art. 5 pkt 1 lit. b), których celem jest uniknięcie stosowania skomplikowanego mechanizmu, jaki zakłada zastosowanie ogólniejszej normy przewidzianej w art. 5 pkt 1 lit. a) wspomnianego rozporządzenia.

54. Jeśli chodzi o pierwsze kryterium, sformułowane przez Trybunał w wyżej przywołanym brzmieniu, to wymaga ono działania, a nie zwykłego powstrzymania się od pewnych czynności⁴⁵. W tym zakresie wydaje mi się, iż umowa na sprzedaż wyłączną spełnia ten wymóg⁴⁶ ze względu na główne świadczenie, które zostaje spełnione przez dystrybutora na rzecz udzielającego prawa do sprzedaży wyłącznej, czyli zapewnienie dystrybucji produktów tego ostatniego w taki sposób, iż udzielający prawa do sprzedaży wyłącznej nie musi tworzyć własnej sieci dystrybucji na terytorium objętym zakresem umowy bądź zdawać się na odsprzedaż za pośrednictwem podmiotów trzecich. Podkreślam, iż w ramach uprzywilejowanych relacji, które dystrybutor utrzymuje z udzielającym prawa do sprzedaży wyłącznej, wnosi on wartość dodaną w porównaniu z działalnością zwykłego odsprzedawcy ze względu na to, iż, uogólniając, zapewnia on ciągłość zaopatrzenia w produkty udzielającego prawa do sprzedaży wyłącznej dzięki składowaniu, zapewnia on serwis posprzedażowy, jeśli te towary są trwałe, lub może on wspierać promocję tych towarów za pomocą ofert specjalnych⁴⁷.

55. Jeśli chodzi o drugie kryterium, czyli kryterium „odpłatności” w zamian za taką działalność, to uważam, iż nie należy go rozumieć w sposób ścisły, co mogłoby zakładać przekazanie zapłaty pieniężnej, ponieważ takie podejście zaprzeczałoby istnieniu usług, które są świadczone bez rekompensaty finansowej i co do których nie można zaprzeczyć, iż mieszczą się one w pojęciu „świadczenie usług” w rozumieniu art. 5 pkt 1 lit. b) tiret drugie rozporządzenia nr 44/2001⁴⁸.

41 — Punkty 29–33.

42 — Prawdą jest, iż w pkt 59 opinii w sprawie, która legła u podstaw ww. wyroku w sprawie Wood Floor Solutions Andreas Domberger, rzecznik generalna V. Trstenjak zastosowała już te kryteria do umowy agencyjnej, ale Trybunał, któremu ta kwestia nie została przedstawiona do rozstrzygnięcia, nie zajął się nimi.

43 — W pkt 54 ww. opinii w sprawie Falco Privatstiftung i Rabitsch rzecznik generalna V. Trstenjak również opowiedziała się za szerokim rozumieniem tego pojęcia.

44 — Zobacz pkt 38 niniejszej opinii.

45 — W ww. wyroku w sprawie Falco Privatstiftung i Rabitsch, pkt 31, Trybunał wykluczył zakwalifikowanie jako „świadczenie usług” umowy, w drodze której właściciel prawa własności intelektualnej zobowiązuje się względem drugiej strony jedynie do tego, że nie będzie sprzeciwiać się korzystaniu przez nią z tego prawa na tej podstawie, iż przyznając uprawnienie do korzystania z tego prawa, właściciel prawa własności intelektualnej nie dokonuje żadnego świadczenia, i zobowiązuje się jedynie do tego, że pozwoli drugiej stronie na swobodne korzystanie z tego prawa.

46 — Rzecznik generalna V. Trstenjak zaproponowała inne podejście, twierdząc, iż świadczenie usług wymaga „określonej działalności lub działania” ze strony osoby, która świadczy tę usługę, i ilustrując ten argument a contrario poprzez odesłanie do doktryny, w świetle której umowa na sprzedaż wyłączną nie jest ani umową sprzedaży, ani umową o świadczenie usług (zob. pkt 57 i przypis 56 w ww. opinii tego rzecznika w sprawie Falco Privatstiftung i Rabitsch).

47 — Analiza teleologiczna umów dystrybucji, takich jak umowy na sprzedaż wyłączną, pozwala na wskazanie, iż „mają one na celu dostarczenie usługi zdobycia i eksploatacji lokalnego rynku” (D. Sindres, „De la qualification d’un contrat-cadre de distribution au regard des règles communautaires de compétence”, *Rev. crit. D.I.P.* 2008, s. 863, pkt 12 i przytoczona tam doktryna).

48 — Chodzi o przypadek usług świadczonych nieodpłatnie (np. czynności, które mógłby świadczyć adwokat pro bono na rzecz osoby ubiegającej się o azyl). Część doktryny uważa nawet, iż wynagrodzenie może być uznane za element, który nie jest konieczny (zob. U. Magnus, P. Mankowski, op.cit., s. 155, jak również autorzy przywołani w przypisie 474 tej publikacji).

56. W szczególności jeśli chodzi o umowy na sprzedaż wyłączną, jestem zdania, iż mające wartość gospodarczą świadczenie wzajemne, które otrzymuje dystrybutor, w zamian za swoją wspomnianą działalność, wynika w szczególności z charakterystycznej korzyści, która została mu przyznana przez udzielającego prawa do sprzedaży wyłącznej, to znaczy z wyłączności terytorialnej, a przynajmniej z gwarancji, iż ograniczona liczba dystrybutorów będzie miała możliwość odsprzedaży towarów udzielającego prawa do sprzedaży wyłącznej na określonym terytorium. Ponadto udzielający prawa do sprzedaży wyłącznej przyznaje co do zasady dystrybutorowi korzystniejszą pozycję aniżeli zwykłym odsprzedawcom, zapewniając mu ułatwienia w płatnościach lub przekazanie know-how w drodze szkoleń. Ta selektywność i inne tego rodzaju uprawnienia stanowią dla dystrybutora wartość gospodarczą, która może go skłaniać do wyrażenia zgody na nawiązywanie uprzywilejowanych relacji z udzielającym prawa do sprzedaży wyłącznej i do zaangażowania się w handel jego towarami.

57. W rezultacie umowa na sprzedaż wyłączną może, moim zdaniem, być zakwalifikowana jako umowa „świadczenia usług” dla celów zastosowania przepisu jurysdykcyjnego przewidzianego w art. 5 pkt 1 lit. b) tiret drugie wspomnianego rozporządzenia.

58. To stanowisko znajduje oparcie w przepisach rozporządzenia Rzym I, które należy uwzględniać, o tyle, o ile jest to możliwe, dla celów wykładni rozporządzenia nr 44/2001 r.⁴⁹. Jednak Trybunał nie jest zobowiązany do dokonywania tego w sposób automatyczny⁵⁰. Przypominam, iż motyw 17 rozporządzenia Rzym I kwalifikuje jako „umowy o świadczenie usług” „umowy dystrybucji”, do których są zaliczane umowy na sprzedaż wyłączną, i zaleca tę samą wykładnię na tle rozporządzenia nr 44/2001. Nie posunę się do stwierdzenia, tak jak uczyniła to Komisja, iż prawodawca wspólnotowy uznał w ten sposób w pełni umowy dystrybucji za umowy o świadczenie usług, ponieważ, o ile ten motyw wskazuje, iż umowy dystrybucji są umowami o świadczenie usług, to in fine precyzuje on, iż chodzi o szczególny rodzaj umów o świadczenie usług, w stosunku do których w art. 4 rozporządzenia Rzym I są przewidziane przepisy szczególne⁵¹. Jednakże skłaniam się ku temu, aby Trybunał wziął w sposób wyraźny pod uwagę podejście przyjęte przez prawodawcę w rozporządzeniu Rzym I i przyjął system wykładni, który zapewnia spójność pomiędzy tym rozporządzeniem a rozporządzeniem nr 44/2001, w taki sam sposób, jak uczynił to w wyroku w sprawie Koelzsch⁵².

59. Konkretnie rzecz ujmując: do sądu krajowego należy ocena, czy w zawistym przed nim sporze występuje wymiana zobowiązań ekwiwalentna względem świadczenia usług, czyli wymiana, która wykracza poza stadium zwykłych relacji handlowych o stałym charakterze, w celu potwierdzenia, że to właśnie art. 5 pkt 1 lit. b) tiret drugie rozporządzenia nr 44/2001 jest przepisem mającym zastosowanie w niniejszej sprawie.

60. Polegająca na stałych dostawach relacja pomiędzy producentem lub hurtownikiem a sprzedawcą jest bowiem, moim zdaniem, porównywalna ze zwykłą umową sprzedaży towarów i jest w związku z tym objęta zakresem zastosowania szczególnego przepisu jurysdykcyjnego przewidzianego w art. 5 pkt 1 lit. b) tiret pierwsze wspomnianego rozporządzenia i to nawet jeśli ta relacja handlowa ma de facto charakter wyłączny lub stały przez długi czas. Z kolei, o ile na kupującym-dystrybutorze ciąży

49 — Życzenie prawodawcy, aby czuwać nad taką spójnością, jest wyrażone w motywie 7 rozporządzenia Rzym I

50 — Zwracam uwagę, iż w ww. sprawie Falco Privatstiftung i Rabitsch – podczas gdy rzecznik generalna V. Trstenjak podkreśliła w pkt 67–69 swojej opinii znaczenie jednolitej wykładni rozporządzenia nr 44/2001 i rozporządzenia Rzym I – Trybunał nie włączył tych rozważań do uzasadnienia swojego wyroku.

51 — Wyżej wymieniony art. 4 ust. 1 zawiera bowiem normy kolizyjne dla „umów o świadczenie usług” [lit. b)], które są odmienne od norm przewidzianych dla umów dystrybucji [lit. f)].

52 — W pkt 33 i nast. wyroku z dnia 15 marca 2011 r. w sprawie C-29/10, Zb.Orz. s. I-1595, Trybunał orzekł, iż wykładni art. 6 ust. 2 lit. a) konwencji rzymskiej z dnia 19 czerwca 1980 r. o prawie właściwym dla zobowiązań umownych, z której wywodzi się rozporządzenie Rzym I, należy dokonywać w świetle wykładni dotyczącej kryteriów przewidzianych w art. 5 pkt 1 konwencji brukselskiej, z której wywodzi się rozporządzenie nr 44/2001, w przypadku gdy te kryteria stanowią podstawę przepisów jurysdykcyjnych dla tych samych dziedzin i zawierają podobne pojęcia.

szczególne obowiązki umowne⁵³ i są one oparte na mającym wartość gospodarczą świadczeniu wzajemnym sprzedawcy-udzielającego prawa do sprzedaży wyłącznej⁵⁴, to można stwierdzić, iż taka umowa na sprzedaż wyłączną stanowi świadczenie usług w rozumieniu art. 5 pkt 1 lit. b) tiret drugie rozporządzenia nr 44/2001.

61. Należy przypomnieć, iż ciężar udowodnienia przed sądem rozpoznającym sprawę, że te elementy, decydujące dla określenia jurysdykcji, rzeczywiście wynikają z okoliczności sprawy, spoczywa na stronie, która powołuje się na istnienie umowy na sprzedaż wyłączną, co zakłada, iż wchodzi w grę świadczenie usług, które może różnić się od zwykłej umowy sprzedaży. Dodam, iż taka kwalifikacja powinna być oparta na konkretnej analizie stosunku umownego, a nie na definicji tego typu umów, która może być przewidziana w prawie miejsca siedziby orzekającego sądu.

62. Jeżeli dowód został prawidłowo przeprowadzony i umowa została w ten sposób zakwalifikowana jako świadczenie usług, sąd rozpoznający spór dotyczący umowy na sprzedaż wyłączną będzie mógł wywieść swoją jurysdykcję z łącznika miejsca, gdzie usługi były świadczone albo miały być świadczone, na podstawie art. 5 pkt 1 lit. b) tiret drugie.

4. Wykluczenie stosowania art. 5 pkt 1 lit. a) rozporządzenia nr 44/2001

63. W swoim drugim pytaniu, które jest analizowane po pytaniu trzecim z przyczyn wcześniej wskazanych, sąd odsyłający zmierza do ustalenia, czy umowa na sprzedaż wyłączną, zgodnie z którą jedna ze stron kupuje towary od drugiej strony w celu ich odsprzedaży na terytorium innego państwa członkowskiego, należy do zakresu zastosowania art. 5 pkt 1 lit. a) rozporządzenia nr 44/2001.

64. Corman-Collins i rząd belgijski odpowiadają twierdząco, powołując się na słabo uzasadnione stanowisko, zgodnie z którym umowy na sprzedaż wyłączną nie są ani umowami sprzedaży, ani umowami o świadczenie usług, a w każdym razie, jak twierdzi rząd belgijski, bynajmniej nie należą one „jedynie” do jednej z tych dwóch kategorii umów, o których mowa w art. 5 pkt 1 lit. b) wspomnianego rozporządzenia. Stanowisko to znalazło potwierdzenie w orzecznictwie niektórych państw członkowskich i znajduje ono poparcie w części doktryny⁵⁵.

65. Liczne argumenty zostały przedstawione na poparcie tej tezy. W świetle jednego z nich wyłącznie literalna wykładnia pojęć doprowadziłaby w sposób bezpośredni do ujednoczenia przepisów jurysdykcyjnych w ramach Unii. Inny argument dotyczy tego, iż kwalifikacja nie może polegać na wyborze zbyt uproszczonego podejścia, które pomijałoby liczne formy, jakie może przybrać umowa na sprzedaż wyłączną, i nie uwzględniałoby szczególnego charakteru, jaki może być jej nadany w prawie różnych państw członkowskich. Te argumenty mnie jednak nie przekonują z uwagi na to, że większość typów umów funkcjonujących w obrocie handlowym charakteryzuje się różnorodnością i z trudem poddają się one kwalifikacji, która pozwalałaby na ujednoczenie pojęć, z jednej strony, oraz, z drugiej strony, że wyłącznie prawnoporównawcze podejście nie może być przyjęte w celu wykładni pojęć zawartych w rozporządzeniu nr 44/2001 i ustalenia, jakich rodzajów sporów one dotyczą, ponieważ Trybunał wielokrotnie orzekał, iż należy przyjąć ich autonomiczną definicję.

66. Jeśli chodzi o mnie, to, przeciwnie, uważam, iż umowa na sprzedaż wyłączną powinna być kwalifikowana jako umowa o świadczenie usług w rozumieniu art. 5 pkt 1 lit. b) rozporządzenia nr 44/2001 z przyczyn wcześniej wskazanych.

53 — Zobowiązania takie jak: magazynowanie zapasów, zapewnienie serwisu posprzedażowego, czy też prowadzenie działań marketingowych.

54 — To świadczenie wzajemne może przybrać formę w szczególności specjalnych rabatów lub ułatwień w płatnościach uzależnionych od powodzenia dystrybucji, czy też pomocy w dystrybucji lub marketingu.

55 — Zobacz w szczególności wyroki Cour de cassation (Francja): z dnia 23 stycznia 2007 r. (odwołanie nr 05-12.166, *La semaine juridique*, éd. générale, z głosem T. Azzi); z dnia 5 marca 2008 r. (odwołanie nr 06-21.949, *Recueil Dalloz* 2008, s. 1729, z głosem H. Kenfack); z dnia 9 lipca 2008 r. (odwołanie nr 07-17.295, *Rev. crit. D.I.P.* 2008, s. 863, z głosem D. Sindres), jak również literatura przytoczona w przypisie 4 niniejszej opinii.

67. Z art. 5 pkt 1 lit. c) wspomnianego rozporządzenia wynika jednakże, iż przepis jurysdykcyjny zawarty w art. 5 ust. 1 lit. a) ma zastosowanie jedynie alternatywne, w sytuacji niezastosowania przepisów jurysdykcyjnych zawartych w art. 5 pkt 1 lit. b). W tych warunkach, moim zdaniem, nie ma potrzeby prowadzić głębszych rozważań nad zastosowaniem w niniejszej sprawie pierwszego z tych dwóch przepisów.

68. Tymczasem niektóre elementy wykładni art. 5 pkt 1 lit. a) rozporządzenia nr 44/2001 zostaną pomocniczo przedstawione w ramach odpowiedzi na czwarte pytanie prejudycjalne, które, choć nie wynika to w sposób bezpośredni z jego brzmienia, dotyczy w rzeczywistości wykładni tego przepisu.

69. Jeśli chodzi o drugie i trzecie pytanie prejudycjalne, proponuję zatem Trybunałowi, aby odpowiedział w ten sposób, iż art. 5 pkt 1 lit. b) tiret drugie rozporządzenia nr 44/2001 jest tym przepisem wspomnianego rozporządzenia, który ma zastosowanie do celów ustalenia sądu właściwego do rozpoznania powództwa dotyczącego transgranicznej umowy na sprzedaż wyłączną, co wiąże się ze szczególnymi zobowiązaniami umownymi dotyczącymi rozprowadzania przez dystrybutora towarów sprzedawanych przez udzielającego prawa do sprzedaży wyłącznej, a ten rodzaj umowy stanowi umowę o świadczenie usług w rozumieniu wspomnianego przepisu.

C – Identyfikacja zobowiązania [będącego podstawą roszczenia] w rozumieniu art. 5 pkt 1 lit. a) rozporządzenia nr 44/2001 (pytanie czwarte)

70. Czwarte pytanie prejudycjalne zostało sformułowane w następujący sposób:

„W razie odpowiedzi przeczącej na dwa poprzednie pytania, czy sporne zobowiązanie w przypadku rozwiązania umowy na sprzedaż wyłączną to zobowiązanie sprzedawcy-udzielającego prawa do sprzedaży wyłącznej czy kupującego-dystrybutora?”.

71. Sformułowanie to nie jest jednak wystarczająco zrozumiałe w świetle przepisów, o wykładnię których występuje sąd odsyłający⁵⁶. Mimo tej niejasności uważam, iż Trybunał może udzielić użytecznej odpowiedzi na czwarte pytanie, biorąc pod uwagę jego wyraźne uzasadnienie zawarte w postanowieniu odsyłającym. Sąd uściśla bowiem, iż „tylko jeśli umowa na sprzedaż wyłączną nie zostanie zakwalifikowana jako umowa sprzedaży rzeczy ruchomych bądź umowa o świadczenie usług, trzeba będzie ustalić, [jakie] jest sporne zobowiązanie będące przedmiotem powództwa [podstawą roszczenia]”⁵⁷. Z tak przeprowadzonego rozumowania wynika, iż pytanie zawiera błąd pisarski, a sąd zamierzał odnieść się do przypadku, w którym nie można było zastosować nie: art. 5 pkt 1 lit. a) bądź art. 5 pkt 1 lit. b) rozporządzenia nr 44/2001, ale w rzeczywistości art. 5 pkt 1 lit. b) tiret pierwsze bądź art. 5 pkt 1 lit. b) tiret drugie⁵⁸.

72. Ze względu na okoliczność, iż Trybunał dysponuje wystarczającymi elementami w tym celu, pytanie może być przeformułowane⁵⁹ w ten sposób, iż sąd odsyłający w istocie zmierza do ustalenia, na wypadek gdy – przeciwnie do odpowiedzi, której proponuję udzielić – spór przed sądem odsyłającym nie należy do zakresu zastosowania art. 5 pkt 1 lit. b) rozporządzenia nr 44/2001, czy „zobowiązanie [będące podstawą roszczenia]” w rozumieniu art. 5 pkt 1 lit. a) to zobowiązanie sprzedawcy-udzielającego prawa do sprzedaży wyłącznej czy też kupującego-dystrybutora.

56 — La Maison du Whisky twierdzi nawet, iż niemożliwe jest udzielenie odpowiedzi na tak sformułowane pytanie, ponieważ jest ono oparte na licznych niedokładnościach.

57 — Zobacz motyw ostatni postanowienia odsyłającego.

58 — Należy przypomnieć, iż wspomniane tiret pierwsze i drugie dotyczą odpowiednio „sprzedaży rzeczy ruchomych” i „świadczenia usług”.

59 — Procedura współpracy ustanowiona w art. 267 TFUE pozwala Trybunałowi na przeformułowanie przedstawionego mu pytania w celu udzielenia sądowi odsyłającemu użytecznej odpowiedzi, która umożliwi temu ostatniemu rozstrzygnięcie zawisłego przed nim sporu (zob. w szczególności wyrok z dnia 14 października 2010 r. w sprawie C-243/09 Fuß, Zb.Orz. s. I-9849, pkt 39).

73. W tym zakresie Corman-Collins podnosi, iż jeżeli zobowiązanie udzielającego prawa do sprzedaży wyłącznej polega na udzieleniu dystrybutorowi wyłącznego prawa do sprzedaży na określonym terytorium, to powództwo o odszkodowanie powinno zostać wniesione do sądu mającego siedzibę na tym obszarze⁶⁰.

74. Uważam, tak jak Komisja, iż odpowiedź na to pytanie powinna wynikać z orzecznictwa Trybunału dotyczącego wykładni art. 5 pkt 1 zdanie pierwsze konwencji brukselskiej. Przypominam bowiem, iż sformułowania art. 5 pkt 1 lit. a) rozporządzenia nr 44/2001 są całkowicie identyczne ze sformułowaniami tego przepisu wspomnianej konwencji i że już wcześniej Trybunał orzekł, iż pierwszemu z tych przepisów powinien być w rezultacie nadany ten sam zakres co drugiemu⁶¹.

75. Z obszernego orzecznictwa Trybunału dotyczącego art. 5 pkt 1 konwencji brukselskiej, na które należy się zatem w dalszym ciągu powoływać, wynika – mimo wskazywanych w tym zakresie trudności ze stosowaniem⁶² – zbiór kryteriów pozwalających na ustalenie sądu właściwego w zakresie zobowiązań umownych, które są odpowiednie w szczególności, jeśli chodzi o ustalenie zobowiązania, które powinno być w tym celu wzięte pod uwagę, oraz ustalenie miejsca jego wykonania.

76. Jedną z tych zasad sformułowanych w orzecznictwie stanowi, iż pojęcie „zobowiązania [będącego podstawą roszczenia]”, które występuje w art. 5 pkt 1 lit. a) rozporządzenia nr 44/2001, odnosi się do zobowiązania, które wynika z przedmiotowej umowy⁶³ i którego niewykonanie powód przywołuje jako uzasadnienie powództwa wytoczonego przed sądem⁶⁴. W szczególności Trybunał orzekł już, iż w przypadku, w którym powód jest dystrybutorem występującym z roszczeniem o zapłatę odszkodowania lub żądającym rozwiązania umowy z winy drugiej strony, wspomniane pojęcie odnosi się do zobowiązania udzielającego prawa do sprzedaży wyłącznej, które odpowiada uprawnieniu umownemu, na którym te roszczenia są oparte⁶⁵. Do sądu krajowego, który rozpoznaje sprawę w postępowaniu głównym, a nie do Trybunału należy precyzyjne określenie zakresu tego zobowiązania.

77. Ponadto mimo iż to pytanie, jako takie, nie zostało przedstawione przez sąd odsyłający, wydaje mi się konieczne, aby je w pełni wyjaśnić, w celu zwrócenia uwagi tego sądu, iż ustalenie miejsca wykonania zobowiązania będącego podstawą roszczenia było również przedmiotem licznych wyroków Trybunału. Wynika z tego, iż miejsce, gdzie sporne zobowiązanie umowne „zostało wykonane albo miało być wykonane” w rozumieniu art. 5 pkt 1 lit. a) rozporządzenia nr 44/2001, należy ustalić zgodnie z prawem, któremu podlega to zobowiązanie według norm kolizyjnych sądu rozpoznającego daną sprawę⁶⁶.

60 — Rząd belgijski również wypowiedział się w ten sposób w swojej odpowiedzi na drugie pytanie prejudycjalne.

61 — Wyżej wymieniony wyrok w sprawie Falco Privatstiftung i Rabitsch, pkt 48–57 i przytoczone tam orzecznictwo; a także ww. wyrok w sprawie Česká spořitelna, pkt 43, 44.

62 — W swoim raporcie na temat konwencji zwanej „Lugano bis” (pkt 44 i nast.), prof. Pocar przypomina środki, które zostały zaproponowane, bez powodzenia, aby próbować temu zaradzić. Zwracam uwagę, iż art. 7 pkt 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. L 351, s. 1), zmieniającego rozporządzenie nr 44/2001, nie usunął skomplikowanego w stosowaniu mechanizmu, który wynika ze wspomnianego orzecznictwa.

63 — Moim zdaniem, zobowiązanie, o którym mowa, może wynikać bądź z samej umowy, bądź ze skutków, które prawo mające zastosowanie wiąże z tą umową. Zobacz ww. opinia rzecznika generalnego G. Reischla w sprawie De Bloos, s. 1518): „[T] zobowiązanie główne, które ciąży [na udzielającym prawa do sprzedaży wyłącznej] stanowi przedmiot sporu, nawet gdyby skutki naruszenia tego zobowiązania były określone przez prawo”.

64 — Zobacz w szczególności ww. wyrok w sprawie De Bloos, pkt 9–14; wyrok z dnia 29 czerwca 1994 r. w sprawie C-288/92 Custom Made Commercial, Rec. s. I-2913, pkt 23; a także ww. wyrok w sprawie Česká spořitelna, pkt 54 i przytoczone tam orzecznictwo.

65 — Wyżej wymieniony wyrok w sprawie De Bloos, pkt 14, 15, mając na uwadze, iż w tej sprawie Trybunał miał orzec w wyniku wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, wniesionego przez sąd belgijski w ramach sporu dotyczącego umowy na sprzedaż wyłączną.

66 — Wyżej wymieniony wyrok w sprawie Custom Made Commercial, pkt 26; wyrok z dnia 5 października 1999 r. w sprawie C-420/97 Leathertex, Rec. s. I-6747, pkt 33; a także ww. wyrok w sprawie Česká spořitelna, pkt 54 i przytoczone tam orzecznictwo.

78. Wreszcie, jak podkreśla Komisja, Trybunał uściślił, iż jeśli się okaże, że powództwo zostało oparte nie na jednym, ale na kilku zobowiązaniach wynikających z tej samej umowy i że zgodnie z prawem właściwym miejsce wykonania nie jest to samo dla wszystkich zobowiązań, sąd odsyłający powinien się oprzeć, w celu rozstrzygnięcia o swojej własnej jurysdykcji, na zasadzie, zgodnie z którą to, co dodatkowe podąża za tym, co główne⁶⁷. W przypadku, gdy wspomniane zobowiązania są równoważne w tym sensie, iż żadne z nich nie jest główne w stosunku do innych, Trybunał orzekł, że sąd rozpoznający sprawę jest właściwy tylko do rozpoznania części powództwa dotyczącej zobowiązań, których miejsce wykonania jest położone na terytorium krajowym, a nie tych zobowiązań, które powinny być wykonane w innym państwie członkowskim⁶⁸. Do sądu odsyłającego będzie należało ustalenie, czy taki przypadek ma miejsce w ramach zawisłego przed nim sporu.

79. Podsumowując, w przypadku gdyby art. 5 pkt 1 lit. a) rozporządzenia nr 44/2001 był normą kolizyjną, co do której Trybunał uznałby, że ma zastosowanie w sprawie takiej, jak rozpoznawana w postępowaniu głównym, należałoby, moim zdaniem, odpowiedzieć na czwarte pytanie prejudycjalne, po jego przerehabilitowaniu, w ten sposób, iż „zobowiązanie [będące podstawą roszczenia]” w rozumieniu wspomnianego przepisu to zobowiązanie umowne udzielającego prawa do sprzedaży wyłącznej, którego niewykonanie jest przywoływane przez dystrybutora w celu uzasadnienia jego powództwa.

V – Wnioski

80. Na podstawie całości powyższych rozważań proponuję, aby na pytania prejudycjalne przedłożone przez tribunal de commerce de Verviers Trybunał odpowiedział w sposób następujący:

- 1) Wykładni art. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych w związku z art. 3, 4 i art. 5 pkt 1 wspomnianego rozporządzenia należy dokonać w ten sposób, iż przepis ten stoi na przeszkodzie zastosowaniu wobec pozwanego mającego siedzibę w innym państwie członkowskim przepisu jurysdykcyjnego, takiego jak przepis przewidziany w art. 4 ust. 1 loi du 27 juillet 1961 relative à la résiliation unilatérale des concessions de vente exclusive à durée indéterminée, telle que modifiée par la loi du 13 avril 1971 relative à la résiliation unilatérale des concessions de vente (ustawy z dnia 27 lipca 1961 r. dotyczącej jednostronnego rozwiązywania umów na sprzedaż wyłączną na czas nieokreślony), który przewiduje jurysdykcję sądów belgijskich w sytuacji, w której dystrybutor mający siedzibę na terytorium belgijskim pozywa udzielającego prawa do sprzedaży wyłącznej w związku z rozwiązaniem ich umowy na sprzedaż wyłączną wywołującej skutki na części lub całości tego terytorium, niezależnie od miejsca siedziby przedsiębiorstwa pozwanego.
- 2) Artykuł 5 pkt 1 lit. b) tiret drugie rozporządzenia nr 44/2001 dotyczący jurysdykcji w zakresie umów o świadczenie usług ma zastosowanie do celów ustalenia sądu właściwego do rozpoznania powództwa, w którym powód mający siedzibę w państwie członkowskim powołuje się w sporze z pozwanym, mającym siedzibę w innym państwie członkowskim, na prawa wynikające z umowy na sprzedaż wyłączną, co wymaga, aby umowa łącząca strony rzeczywiście przewidywała szczególne zobowiązania dotyczące rozprowadzania przez dystrybutora towarów sprzedawanych przez udzielającego prawa do sprzedaży wyłącznej.
- 3) Posiłkowo, jeżeli art. 5 pkt 1 lit. a) rozporządzenia nr 44/2001 ma zastosowanie w okolicznościach takich, jak mające miejsce w postępowaniu głównym, w których kupujący-dystrybutor pozywa sprzedawcę-udzielającego prawa do sprzedaży wyłącznej

67 — W pkt 19 wyroku z dnia 15 stycznia 1987 r. w sprawie 266/85 Shenavai, Rec. s. 239, zostało dodane, iż „innymi słowy, to zobowiązanie główne, spośród innych zobowiązań w danej sprawie, określi jego jurysdykcję”.

68 — Wyżej wymieniony wyrok w sprawie Leathertex, pkt 39–42. W tej sprawie dotyczącej rozwiązania umowy agencyjnej sąd belgijski orzekł w oparciu o orzecznictwo Trybunału, iż zobowiązanie do zapłaty odszkodowania z tytułu rozwiązania umowy bez wypowiedzenia powinno być wykonane w Belgii, podczas gdy zobowiązanie do zapłaty prowizji powinno być wykonane we Włoszech.

w związku z rozwiązaniem ich stosunków umownych, zobowiązaniem [będącym podstawą roszczenia] w rozumieniu wspomnianego przepisu jest zobowiązanie sprzedawcy-udzielającego prawa do sprzedaży wyłącznej, które wynika z przedmiotowej umowy i którego niewykonanie jest przywołane w celu uzasadnienia powództwa.